

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

El dard al lloc comú

PERFIL

ESCRITORA I ARTICULISTA DE L'ARA, EMPAR MOLINER HA PUBLICAT DUES NOVEL·LES I QUATRE LLIBRES DE CONTES, ENTRE ELS QUALS HI HA 'T'ESTIMO SI HE BEGUT' I 'TOT AIXÒ HO FAIG PERQUÈ TINC MOLTA POR', L'ÚLTIM PREMI MERCÈ RODOREDA

MARINA
ESPASA

diaris que es titulava *El dardo en la palabra*, on analitzava bons i mals usos del llenguatge periodístic castellà i alertava sobre l'ús poc curós de la llengua. Era apassionant. Els contes i els articles d'Empar Moliner podrien constituir-ne una altra que es titulés *El dard al lloc comú*, on es dissectionaria l'estultícia que ens assola a través de l'enorme quantitat de clixés que fem servir en el llenguatge de cada dia i que ella rastreja com una fura gràcies a una oïda finíssima i podríem dir que irritable. No crec que exageri si afirmo que el que més l'obsessiona com a escriptora són les paraules o

expressions que de sobte es posen de moda i ocupen un espai –sobretot en l'àmbit mediàtic– molt per sobre del que havien ocupat mai. Ara ja no correm, sinó que fem *running*, i qualsevol demana “un Montsant” per sopar. Moliner no es queda en l'anàlisi lingüística, sinó que, com que té ull d'escriptora, es pregunta quines motivacions psicològiques hi ha darrere d'aquests usos lingüístics tan capriciosos, i al voltant d'això munta l'argument de molts dels seus contes: una parella d'amigues de les que diuen “fer un entrenillo” són assaltades a la carretera de les Aigües, per exemple. Martin Amis deia que tota escriptura (i tota crítica literària) era una “campanya contra el clixé” i Moliner s'ho pren al peu de la lletra. I ja tinc la sensació que, en un futur recull de contes, Moliner n'hi inclourà un sobre una crítica literària que fa servir expressions com *s'ho pren al peu de la lletra*, una mica òbvies i que busquen la broma fàcil, perquè és fàcil fer la broma sobre algú que escriu i “es pren les coses al peu de la lletra”: és aquesta inflexibilitat total amb els usos tòpics, melindrosos o senzillament no exactes de la llengua el que constitueix el motor principal de l'activitat creativa d'Empar Moliner.

No és l'únic: n'hi ha un altre que consisteix a tractar de forma literària temes d'actualitat periodística, ja sigui perquè formen part de la seva realitat professional (col·labora en premsa, ràdio i televisió de fa anys) o de la seva quotidianitat: així, hi ha contes que passen en platós de programes culturals de televisió, sobre gastronomia, un sobre el *bullying* a les escoles i un altre sobre la suposada divisió que el procés està causant en les famílies catalanes. En

TOT AIXÒ HO FAIG PERQUÈ TINC MOLTA POR
EMPAR MOLINER
PROA
PREMI MERCÈ RODOREDA
208 PÀG. / 18 €

L'AUTORA MUNTA L'ARGUMENT DE MOLTS DELS SEUS CONTES AL VOLTANT D'USOS LINGÜÍSTICS CAPRICIOSOS, PERÒ NO OBLIDA LES MOTIVACIONS PSICOLÒGIQUES

el cas del que m'ha semblat el millor conte del llibre, *Dos anys en la vida de la Flora Camí*, la protagonista és una corredora o, com fa bé de dir-ne Moliner per escarnir-ne l'ús, una *runner*. És el conte més ben construït i que dibuixa el personatge més complex: la protagonista en aparença ha trobat un nou *hobby* –sortir a córrer– que la distraurà dels problemes que té, però com més èxit té corrent, menys acceptada és en els cercles íntims. Amb empatia però sense commiseració, Moliner fa un retrat exacte de la soledat d'una corredora de fons que podria ser qualsevol de nosaltres.

No tenir lloc per amagar-se

Altres contes, en canvi, no acaben de rebre el clau. Són bones descripcions d'entorns laborals frívols com el de la televisió o el dels gastrònoms rics i operats que viuen en un àtic de luxe del passeig de Gràcia, però ens quedem amb ganes de saber més de l'ànima que s'amaga darrere d'aquelles pells estirades o maquillades. En un pròleg sobre Alice Munro, Jonathan Franzen elogiava els escriptors de conte per sobre dels de novel·la perquè, deia: “No tenen un lloc per amagar-se. El conte s'està acabant i, si no tens res a dir, ho sabré”. Hi ha massa vegades en què arribem a l'última línia del conte i no estem del tot satisfets.

El to irònic i l'humor negre que han constituït sempre les marques de fàbrica de Moliner continuen amarant els textos: hi ha mostres d'un grau de mala llet infinita. Però el talent que li sobra (i que li serveix per empesca-se un títol brillant, per exemple) lluiria més si bregués amb un grau més alt de complexitat en l'elaboració de les trames i dels personatges. ♦♦

PERE VIRGILI

D'aquell país d'amor

VÍCTOR
OBIOLS

No em direu que no som afortunats (dins de la nostra proverbial dissort). Tenim un editor, Jesús Aumatell, que fa possible això: publicar una joia de primera magnitud com aquesta. Perquè publicar és compartir i és celebrar. I descobrir. Aquí se'ns revela una veu poètica pura, que ha esclatat en el dolor de la pèrdua, però no per fer-ne elegia sinó per elevar un sublim cant d'amor.

Rosa Porter Moix (1934), que no s'havia prodigat pràcticament mai, apareix silenciosament com una

de les poetes més grandioses que hem pogut llegir en la poesia actual catalana i de tots els temps. A la solapa se'ns diu que va formar part del grup de les Antologies Poètiques Universitàries de finals dels 50 i primers 60 del segle XX, i també va publicar poemes i traduccions a la revista clandestina *Curial* des del primer número, publicat el 1949. Prové d'una coneguda nissaga de llibreters, i la seva filla Montse Vergés també practica una escriptura intensa i lluminosa. Fa un parell d'anys va publicar un llibre substanciós, *Fractals de lluna, sutge, mel i mató* (La Busca).

I es clou la breu nota de la solapa amb aquesta frase: “Aquest

llibre, homenatge al poeta Joan Vergés, és fruit d'una llarga complexitat de poesia i vida compartida des dels quinze anys”. Fruit també del dolor de l'absència i de la necessitat de convocar la paraula inspirada.

Puresa essencial

Quan he dit *pura* no volia adscriure-la al moviment literari que tan bé va definir l'abat Brémond, sinó que es tracta d'una puresa essencial, del despullament expressiu i de la densitat poètica que provenen d'un do tocat de gràcia, en el sentit grec del mot. Sí, poesia alada. Una dicció propera a la de Joan Vinyoli del *Llibre d'amic*, de Rainer Ma-

LA LLANÇA DE LONGÍ
ROSA PORTER MOIX
EMBOSCALL
PRÒLEG DE JORDI COTS
76 PÀG. / 8 €

ria Rilke, de Carles Riba i de la Clementina Arderiu més genuïna. Però potser aquí els referents hi són balders: és simplement poesia que brolla com un present de la natura, com un bé de Déu.

Valent-se de la potent imatge metafòrica de la llança de Longí, Rosa Porter desgrana una sèrie de poemes d'una intensitat espiritual i d'una subtileza fora de l'ordinari. En un pròleg impagable, el gran Jordi Cots acaba dient: “La poesia de Rosa Porter ens transporta, amb naturalitat, a la poesia de Joan Vergés. Més enllà de la literatura –que hi és– es tracta d'una unitat de vida, el do d'aquesta història d'amor”. ♦♦